

ДОКЛАД

на Фондация „ЧЕТИРИ ЛАПИ“

**за проведено преброяване на безстопанствени
животни на територията на Столична община**

1. Увод

След неуспешните опити за трайно намаляване на броя на безстопанствените кучета през годините от Освобождението до средата на 2006 г., Столична община решава да приложи нов за страната ни метод на масова кастрация и ваксинация срещу бяс на популацията от безстопанствени животни. От този период датират и първите опити за задълбочен анализ на ситуацията, който включва данни за размера на популацията, както и причините за съществуването ѝ. Наличието на такава информация е от изключително значение за правилното планиране на мерките и необходимите ресурси за ограничаване на популацията на безстопанствените кучета.

Първото официално преброяване е извършено през лятото на 2007 г. от Столична община и екип на Българската академия на науките. Освен данни за броя на уличните кучета (11 124), то дава и насоки за факторите, допринасящи за увеличаването му: липса на контрол върху собствениците на домашни кучета, нисък процент на кастрирани домашни кучета, наличие на ресурси на средата (храна, вода, подслон) на улицата.

Настоящото преброяване е пето, след тези от 2007, 2009, 2011 и 2013 г. Извършено е като част от приетата от Столична община Програма за овладяване на популацията от безстопанствени животни съвместно от Фондация “Четири лапи” и ОП “Екоравновесие” в периода 06.07 – 14.08.2015 г. - от 3 екипа от по 2-ма и 3-ма души. Територията на Столична община беше разделена на 24 района, съгласно административното ѝ деление. С цел проверка на резултатите и по-точна преценка на популацията през месец ноември беше направено повторно преброяване в районите Красна поляна, Искър, Овча купел, Люлин, Нови Искър Кремиковци и Панчарево, където беше отчетено най-голямо намаляване на популацията през лятото. За времето на преброяването бяха обходени 3240.12 км от общата пътна мрежа на Столична община (4 434 км. по данни от „Географска информационна система – София“ ЕООД), в районите извън централната част – с автомобил, а в по-голямата част от централните райони – пеша. Освен мониторинг на популацията от безстопанствени кучета, по времена преброяването екипите събираха данни за популацията на бездомните котки и забелязаните коне на територията на общината.

2. Използвана методика

За уставовяване на броя на безстопанствените животни на територията на Столична община беше приложена методика, разработена от специалисти на фондация „Четири лапи”, която успешно е прилагана както у нас, така и в други страни. През 2007 г. посредством нея беше извършена оценка на популацията на безстопанствените животни в гр. София, като резултатите бяха потвърдени от последвалото преброяване на Българска академия на науките и Столична община. По същата методика през 2009 и 2014 г. беше извършено преброяване на безстопанствените кучета на територията на Община Видин, през 2009 и 2013 г. – на уличните кучета и котки в Община Пловдив, а през 2013 г. и в гр. Велико Търново.

Основните предимства на методиката на фондация „Четири лапи” са:

- лесна за приложение – не изисква сложни калкулации, може да бъде приложена и от неспециалисти;
- не изисква голям финансов и човешки ресурс;
- надеждност на резултатите, със сравнително ниска допустима статистическа грешка

Основен недостатък на използваната методика е, че поради архитектурни особености в част от районите на гр. София, не може да се изчисли броят на бездомните котки.

За успешното прилагане на методиката за преброяване на безстопанствените кучета е необходимо единствено наличие на определена информация за съответното населено място: обща дължина на пътната мрежа (в км.) и/или общ брой на жилищните сгради и/или брой на улиците. При липса на достатъчно данни може да бъде използван и само един от изброените критерии, като за най-надежден се счита дължината на пътната мрежа на територията на населеното място. По време на самото преброяване всеки екип обикаля улиците на населеното място и отчита броя на забелязаните животни за изминато разстояние/брой сгради/брой улици. Данните се попълват в анкетна карта (Приложение 1), като след обобщаването им по формула на принципа на просто линейно уравнение се изчислява общият брой на безстопанствените животни въз основа на общата пътна мрежа/общ брой жилищни сгради/общ брой на улиците. Допустимата грешка е +/- 10 %. За постигане на по-точни резултати се препоръчва покриване на колкото се може по-голяма територия от населеното място. От изключително значение също така е преброяването да се извършва при подходящи метеорологични условия, съобразени с етологичните особености на вида.

За преброяването в Столична община са използвани предоставените данни за общата пътна мрежа, разделена по райони. В районите Кремиковци, Панчарево, Витоша, Нови Искър преброяването на животните в населените места и извън тях беше извършено отделно, тъй като концентрацията на животни е коренно различна и изчисляването на общ брой животни на база на общата пътна мрежа за целите райони би довело до сериозни отклонения.

При прилагане на методиката в Столична община основният проблем беше невъзможността за покриване на висок процент от територията на индустриалните сгради поради отказан достъп от страна на собствениците им. За пълен анализ на факторите, влияещи върху популацията от скитащи кучета, са необходими изчерпателни данни относно домашните кучета, отглеждани на територията на Столична община, и най-вече – брой на новорегистрираните домашни кучета за всяка следваща година, брой на освободените от такса животни и конкретната причина за това (кастрация, поставен микрочип, куче водач, служебно или ловно куче) и породата (или липсата на такава) на всяко регистрирано куче. За съжаление, наличната система на Столична община не позволява въвеждането и обработването на такива данни.

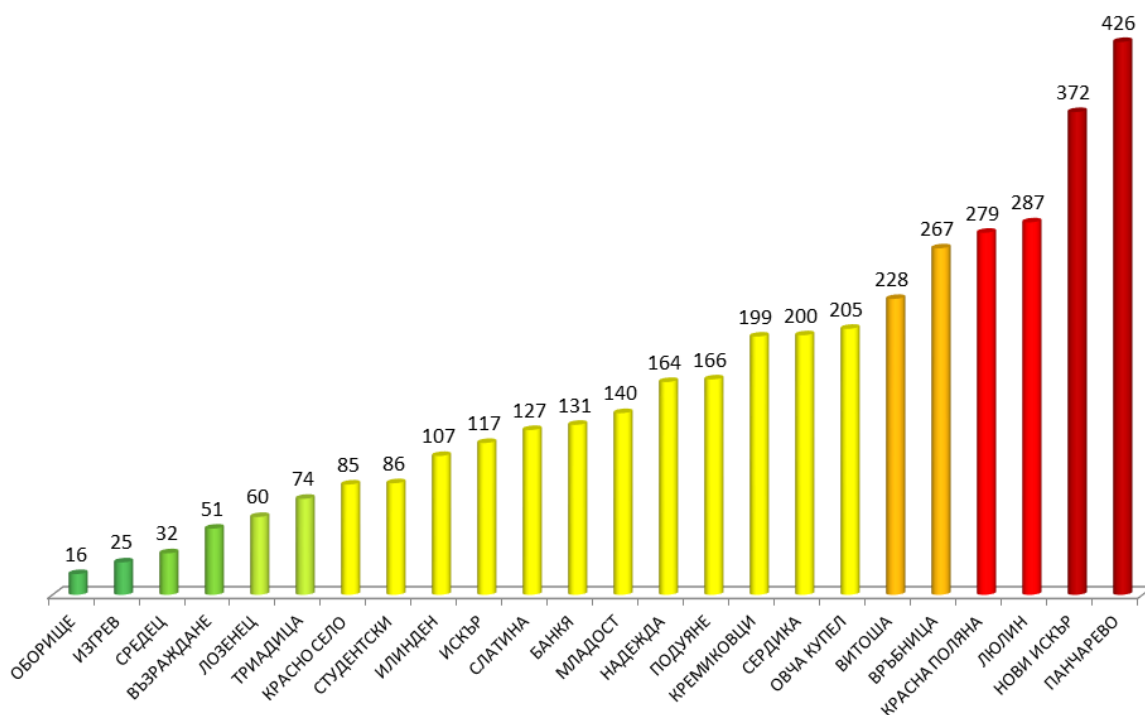
2. Резултати

Към периода на преброяването броят на безстопанствените кучета е изчислен на **3844** (+/- 10 %). Този брой е изчислен на база на отчетените от преброяващите кучета без надзор, забелязани на обществени места, индустриални зони или изоставени имоти.

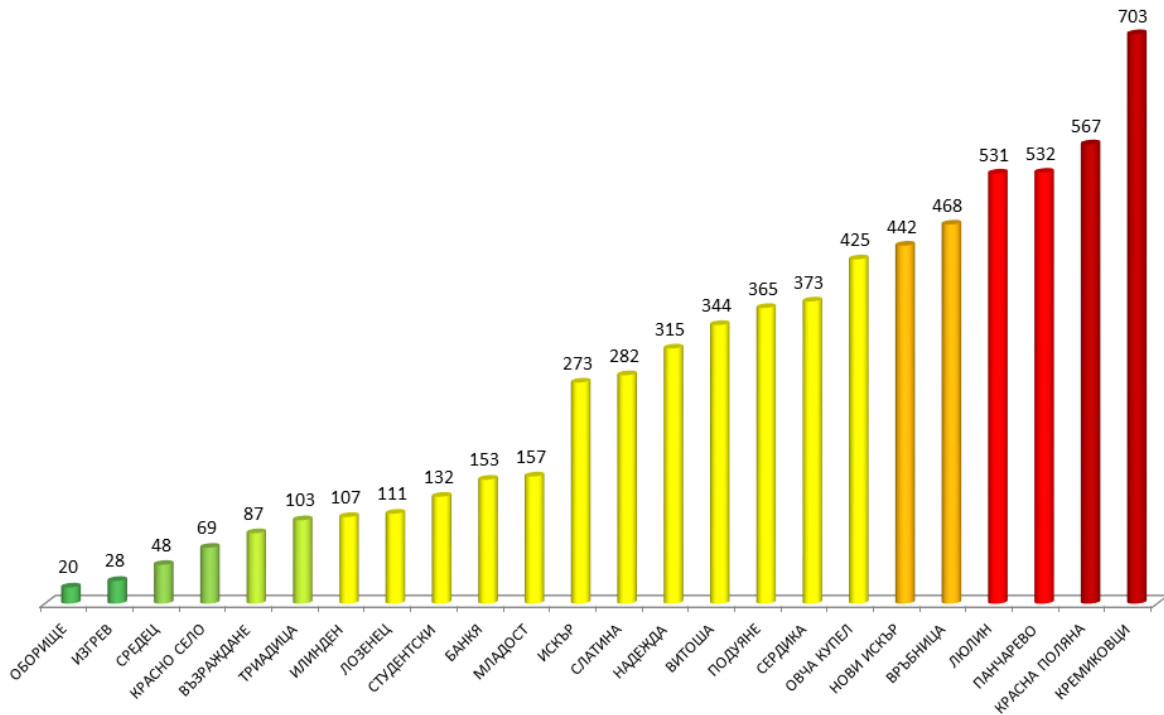
Най-много са кучетата в райони Панчарево (426), Нови Искър (372), Люлин (287), Красна поляна (279), Връбница (267), Витоша (228), а най-малко в Оборище (16), Изгрев (25), Средец (32), Възраждане (51), Лозенец (60) и Триадица (74).

Резултатите от преброяванията през последните 8 години показват явна тенденция на намаляване на броя на уличните кучета в столицата – от 11 124 през 2007 г. до 3844 през 2015 г. Екипите отчитат увеличаване на популацията на бездомните котки основно в централните райони и тези с по-малък брой кучета. За периода на преброяването са забелязани 189 коня.

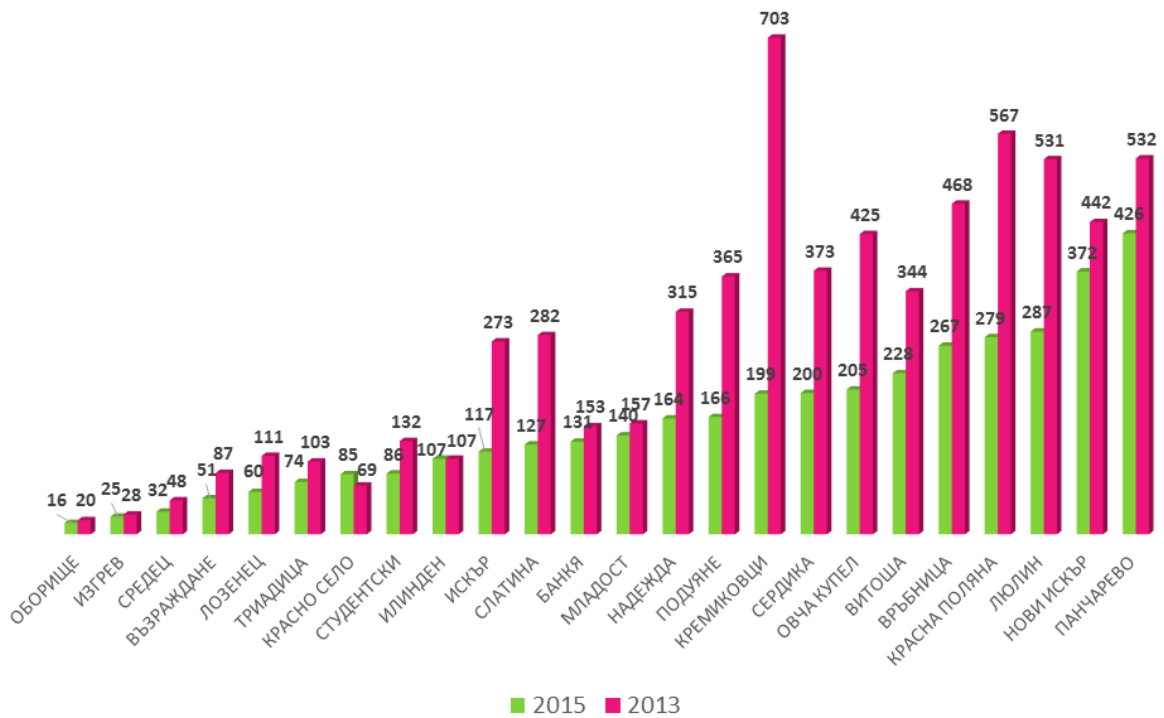
ОБЩ БРОЙ БЕЗСТОПАНСТВЕНИ КУЧЕТА РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ ПО РАЙОНИ 2015 г.

ОБЩ БРОЙ БЕЗСТОПАНСТВЕНИ КУЧЕТА РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ ПО РАЙОНИ 2013 г.

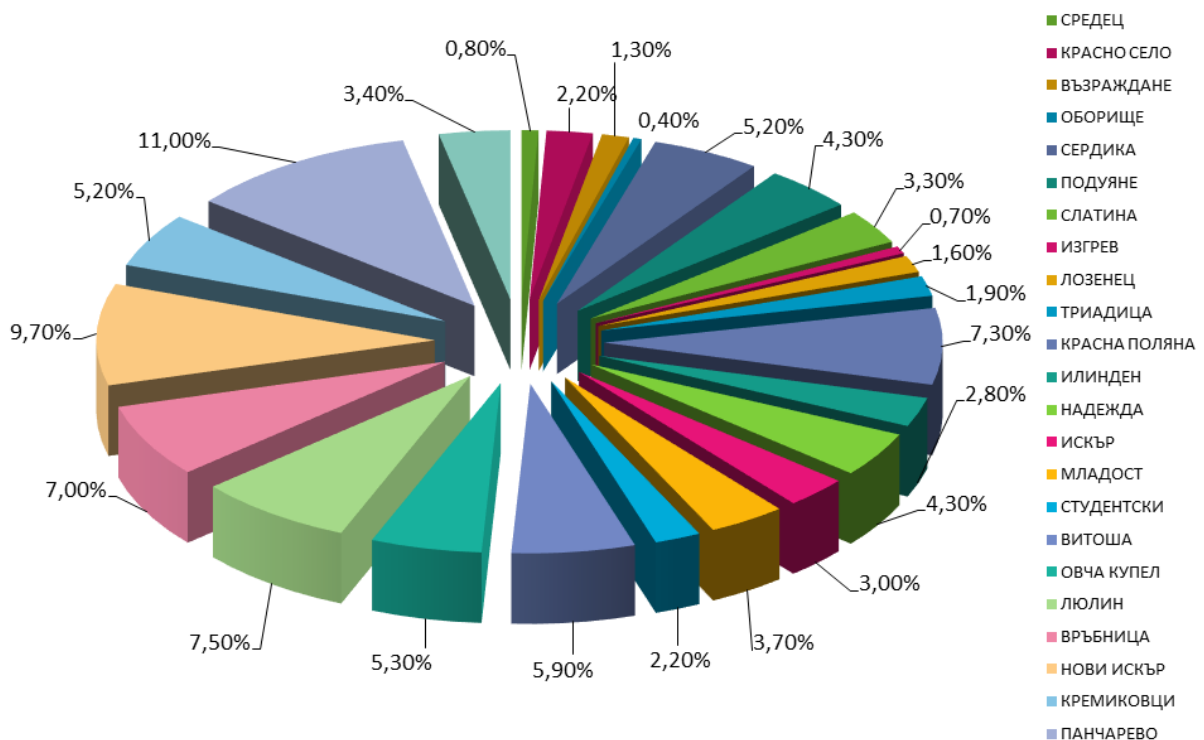

ОБЩ БРОЙ БЕЗСТОПАНСТВЕНИ КУЧЕТА СРАВНЕНИЕ ПО РАЙОНИ

При сравняване на резултатите от последните две преброявания прави впечатление, че отново в шестте района с най-много бездомни кучета е съсредоточена близо половината (48.40 %) от общата популация, докато в централните райони на София (Средец, Оборище, Възраждане, Лозенец, Изгрев и Триадица) – под 7 %. Характерно за районите с най-висока популация е това, че са в периферията на Столична община и традиционно са буферна зона за животни, изоставени от съседни на столицата райони. Високият брой на улични кучета в р-н Красна поляна се дължи и на факта, че на територията му е и ромската махала Факултета.

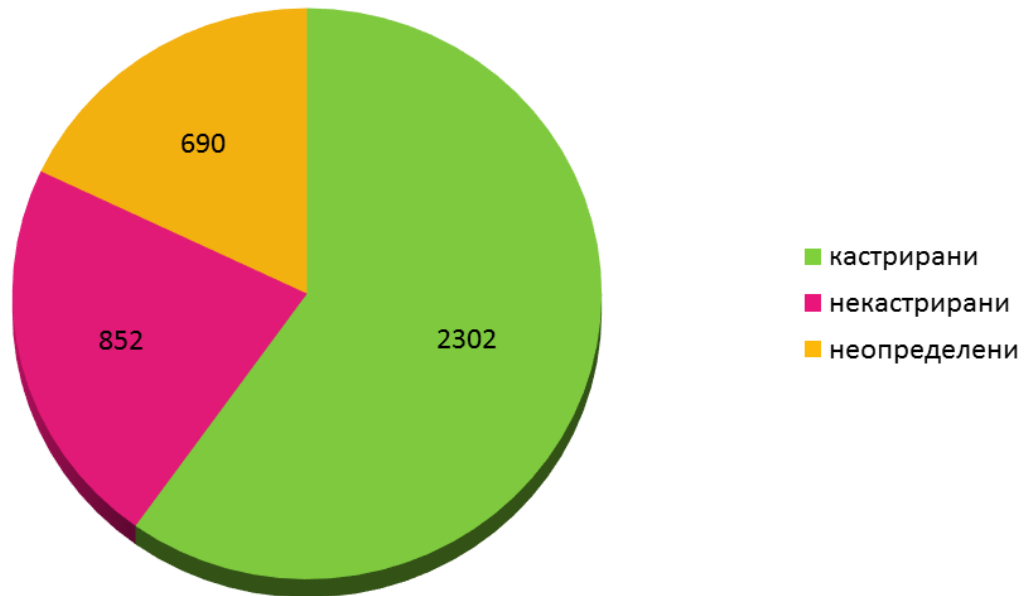
Процентно разпределение по райони

През 2013 г. броят на определените като кастрирани скитащи кучета беше между 2530 и 5010, или между 38 и 76 % от общата популация на всички безстопанствени кучета. Голямата разлика в стойностите се дължеше на невъзможността за точно определяне на всички кастрирани кучета поради лошата им маркировка – не всички животни са маркирани с пластмасова марка на ухото, тъй като до 2012 г. общоприетият начин за маркиране е бил чрез V-образно изрязване на ухото, което невинаги е видимо. Две години по-късно се забелязва по-висок процент отчетени като кастрирани животни и само 18% от забелязаните кучета не могат да бъдат определени. Прави впечатление, че в централните столични райони броят на животните, които без съмнение са отчетени като некастрирани, е изключително малък, докато в районите, в които бездомните кучета са повече, той е значително по-голям.

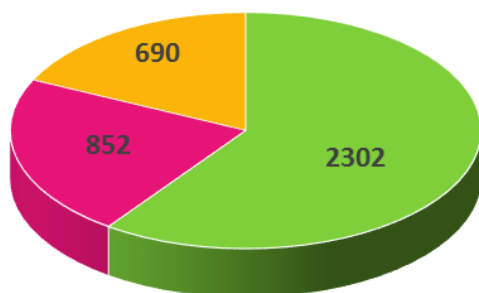
ОБЩ БРОЙ БЕЗСТОПАНСТВЕНИ КУЧЕТА - 3844

Разпределение 2015 г.

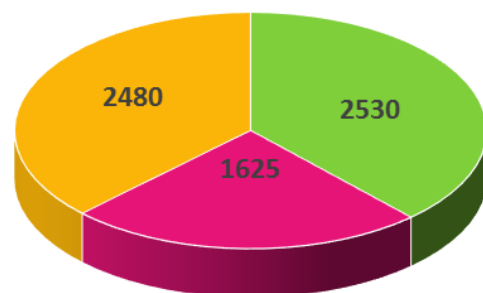
ОБЩ БРОЙ БЕЗСТОПАНСТВЕНИ КУЧЕТА

2015

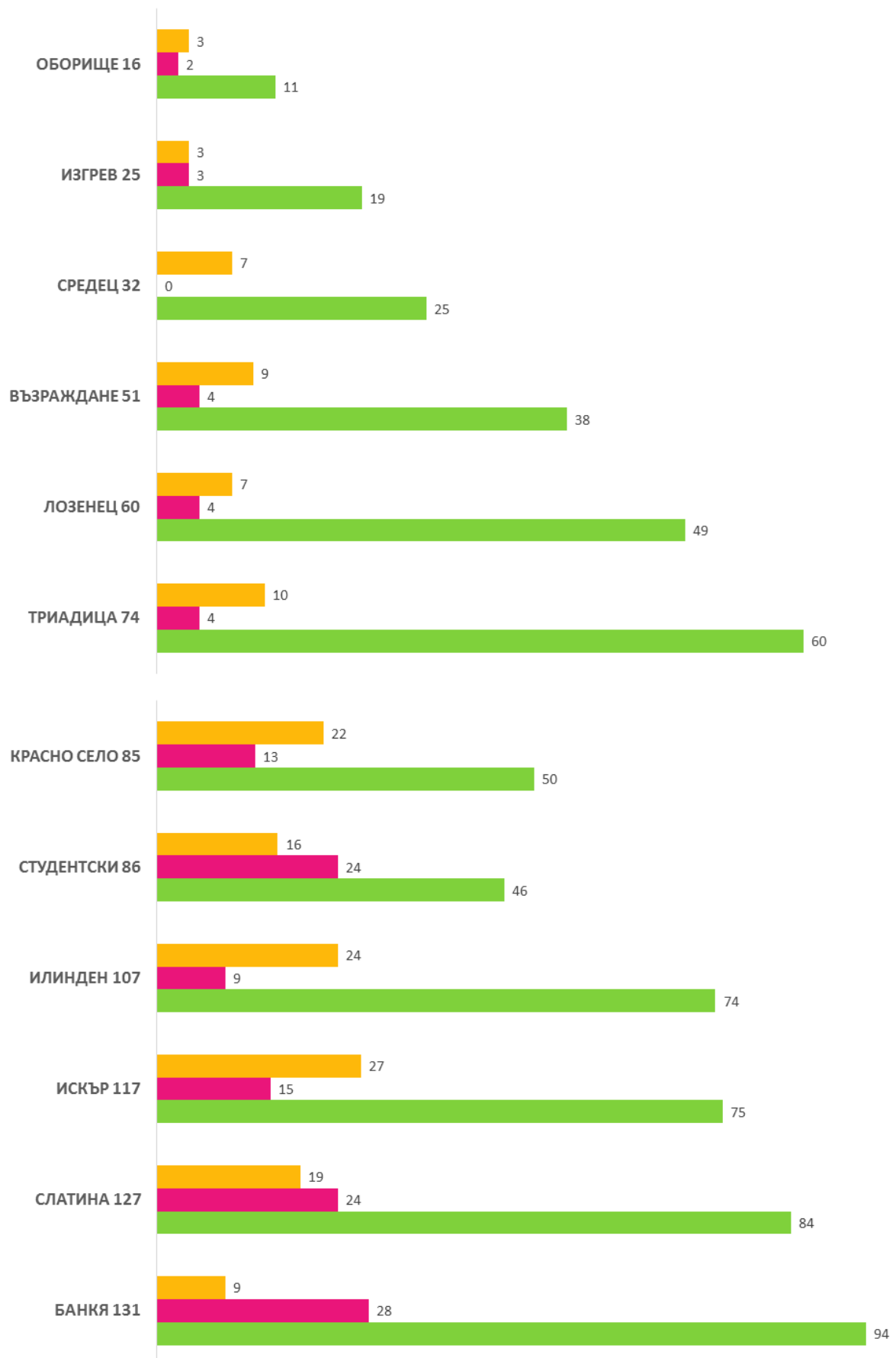
■ кастрирани ■ некастрирани ■ неопределени

2013

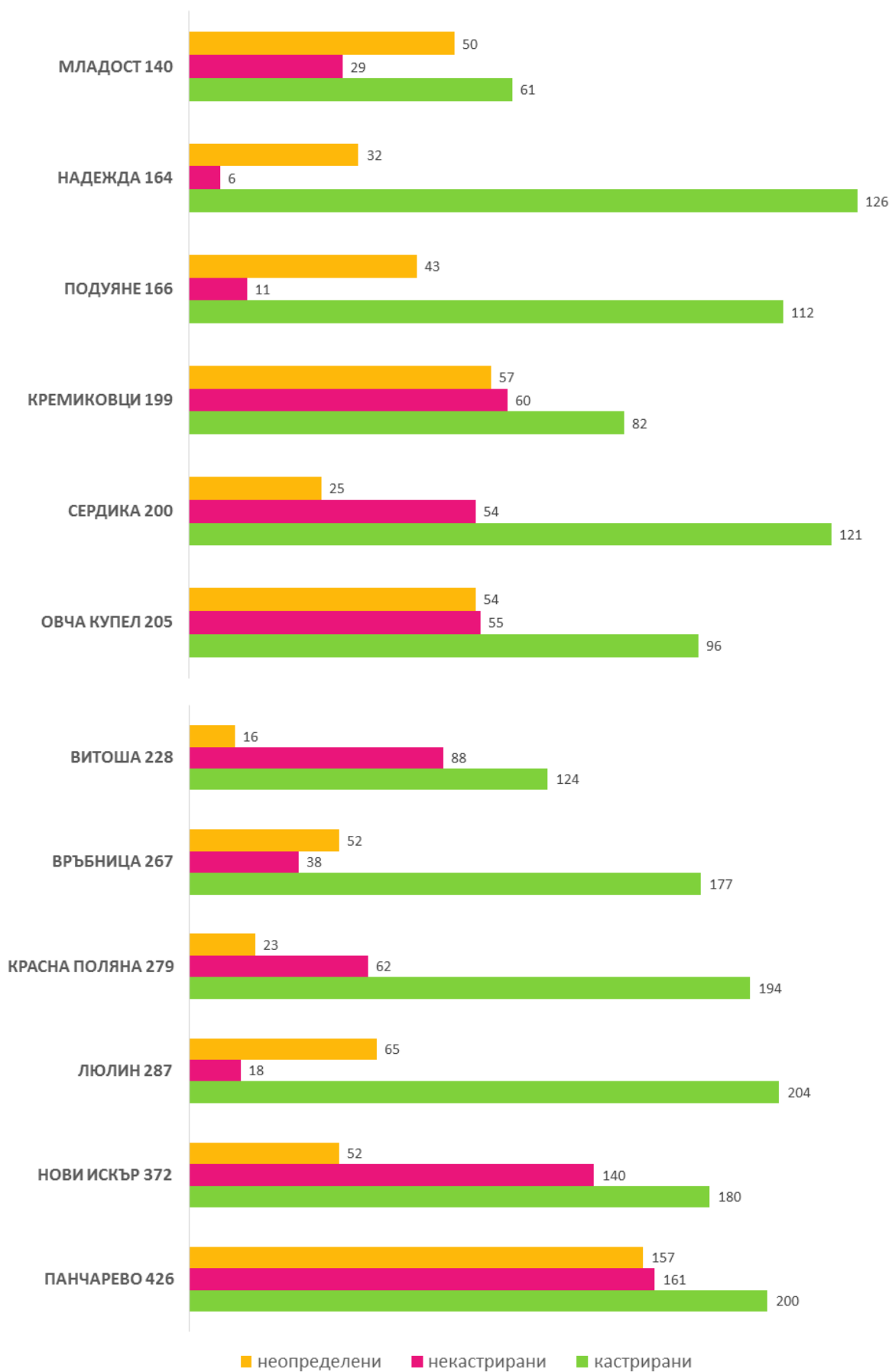

■ кастрирани ■ некастрирани ■ неопределени

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ ПО РАЙОНИ

3. Обща характеристика на популацията

Понятието безстопанствени кучета включва в себе си основно няколко категории, чието разграничаване нерядко е трудно:

- животни със собственици, които са пуснати свободно на улицата;
- бездомни животни, за които се полагат грижи и които са се установили в постоянен район;
- свободно скитащи бездомни кучета;
- несоциализирани (подивели) кучета.

Причината за наличието на безстопанствени животни е безотговорното отношение към домашните животни и липсата на контрол върху възпроизводството им. Първите бездомни куче и котка са били изоставени домашни и постоянният приток на животни от дома към улицата е основната причина за наличие на скитащи кучета и котки. Веднъж попаднали на улицата, некастрираните животни могат да се възпроизвеждат безпрепятствено, като за оцеляването на поколението им благоприятно влияние оказват наличието на хранителен ресурс (основно хранителни отпадъци и в много по-малка степен храна, с която те целенасочено са хранени от граждани) и възможност за подслон в пустеещи имоти или изоставени постройки.

Използваният допреди няколко години метод на масово умъртвяване на безстопанствените кучета като начин за намаляване на броя им, заложен в Закона за ветеринарномедицинската дейност от 1999 г., се оказа изключително неефективен, тъй като не отчиташе характеристиките на популацията и не третираше причината за възникване на проблема, а последствията от него. В резултат в продължение на близо 10 години в страната бяха умъртвени над 300 000 безстопанствени кучета, без това да доведе до трайно намаляване на броя им.

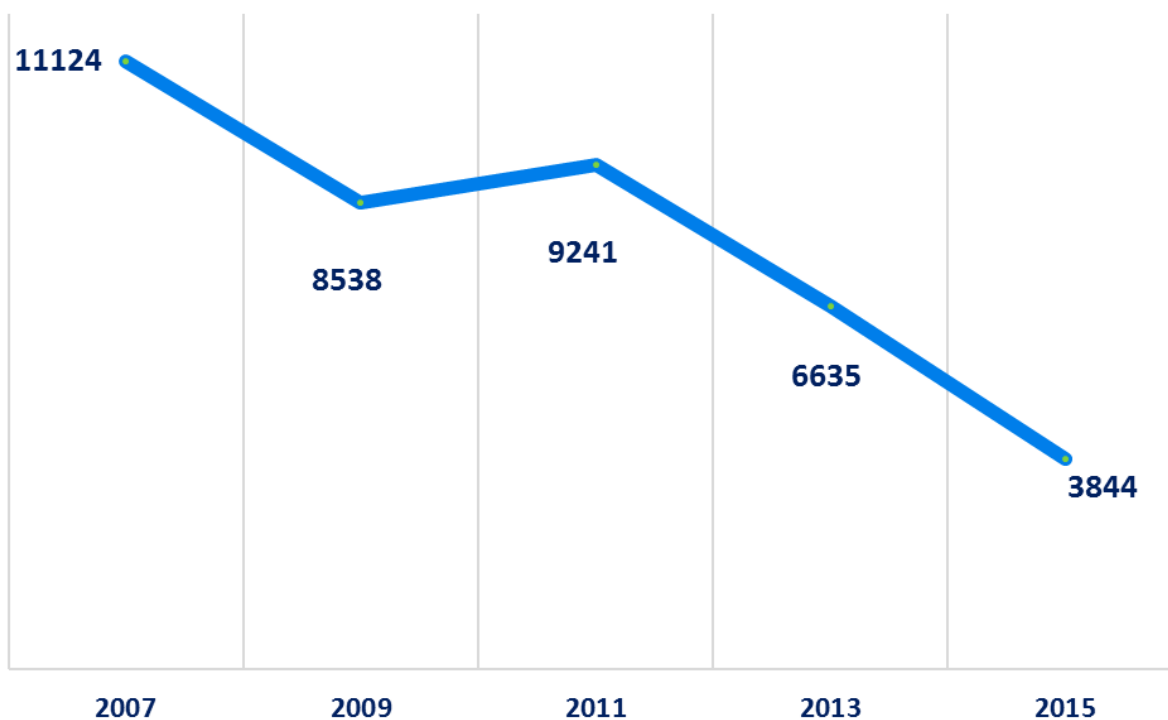
В началото на 2008 г. влезе в сила първият български закон за защита на животните. В гл. V са включени мерките за овладяване на популацията на безстопанствените животни, основани на метода „кастрирай, ваксинирай и върни” и съпътствани от строг контрол върху домашните кучета като единствен ефективен подход за трайното решаване на проблема. Законът също така насърчава и кастрацията на домашните животни, като по този начин се цели изкореняването на основната причина за проблема – изоставянето на нежеланото поколение на домашните любимци.

За достигане на максимално добри резултати при реализиране на програми за контрол на популацията на безстопанствените кучета и котки е необходимо отчитането на всички фактори, които имат влияние върху нея:

- **Фактори на средата:** включват хранителен ресурс, вода и подслон, които средата предоставя. Основният източник на храна за безстопанствените животни са битовите отпадъци. Наличието на разрушени, полуразрушени или изоставени постройки представлява основно убежище за кучетата, а котките намират подслон предимно в мазета и тавани на жилищни или обществени сгради. Според проучвания на международни експерти, съществува т.нар. санитарен минимум на средата – определен брой животни, които средата може да изхрани

- и които възпрепятстват увеличаването на популацията на други видове (напр. плъхове, полски мишки и др.). Поддържането на броя на безстопанствените животни в рамките на този минимум гарантира възможност за контрол върху здравния им статус, като също така води и до намаляване на социалното напрежение.
- **Домашни животни.** Основна причина за наличието на нови и нови безстопанствени животни е липсата на контрол върху домашните кучета и котки. Това от една страна включва контрол върху свободното им движение, а от друга – върху възпроизводството им. Контролът е отговорност както на самите собственици, така и на местната и централна власти. Отговорност на всеки собственик е да не допуска домашният му любимец да напуска мястото, където е отглеждан, както и да не се възпроизвежда, при положение, че не могат да бъдат положени адекватни грижи за поколението му. В страните, в които най-общо казано няма безстопанствени животни, се наблюдава високо ниво на кастрация при домашните кучета и котки. Местната власт води регистър на домашните животни, което осигурява събирането на такси и санкционирането на недобросъвестните собственици, а също така дава и възможност за бързото намиране на стопаните на изгубени животни. Основна задача на централната власт е воденето на единна база данни за домашните кучета и контрол върху местната власт.
- **Рискови социални групи или райони.** В повечето случаи притокът на животни компаньони от дома към улицата се благоприятства в районите, където контролът на самите собственици е нисък (най-вече поради ниско ниво на образование или чувство за отговорност), а осъществяването на контрол от страна на местната власт е трудно осъществимо. Такива са районите с преобладаващо малцинствено население (напр. ромски квартали), кварталите/населените места, в които има предимно къщи и големите вилни зони, в които има предимно непостоянно живеещи. По правило в централните градски райони притокът от дома към улицата е по-нисък.

ДИНАМИКА НА ПОПУЛАЦИЯТА 2007 – 2015г.

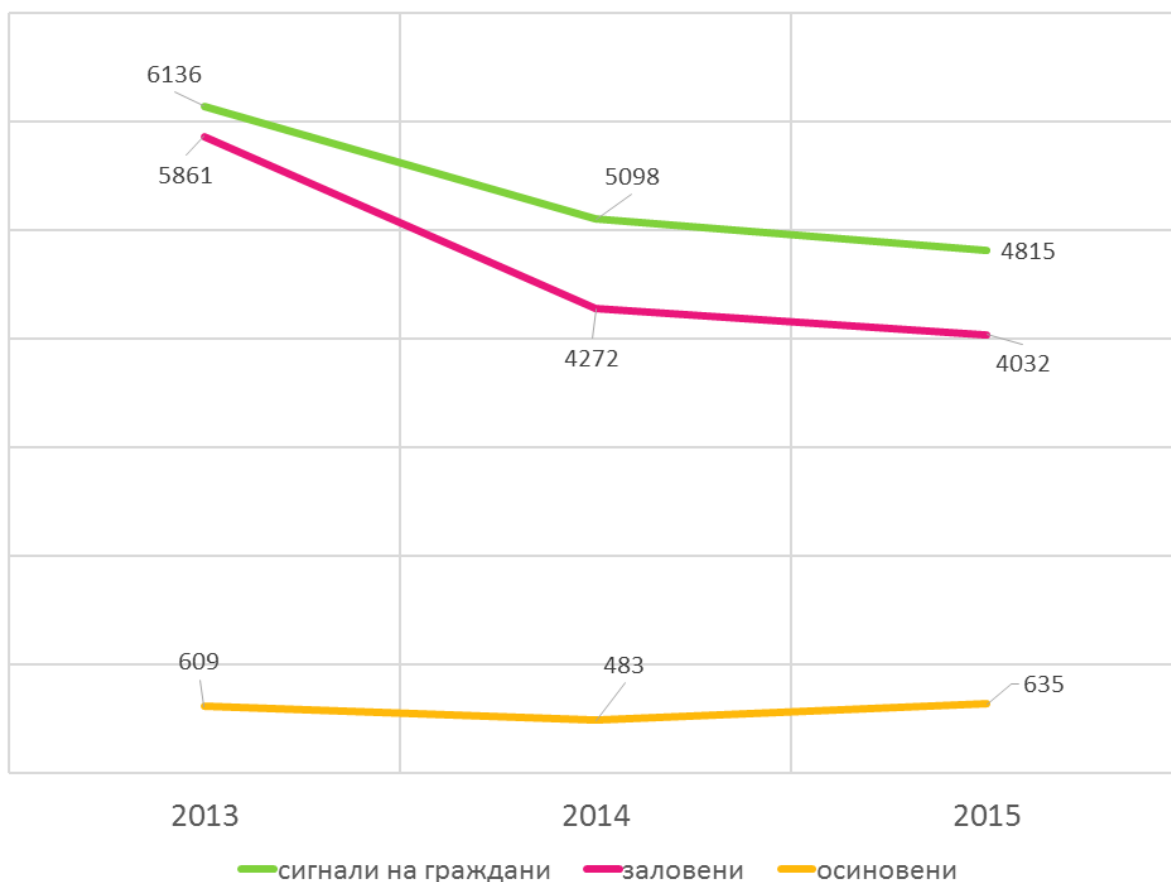

На територията на Столична община като цяло броят на безстопанствените животни е в рамките на нормалното за страната и се забелязва значително намаляване на бездомните кучета в сравнение с последното преброяването – от 1 куче на 200 жители през 2013 г. на 1 куче на 327 жители през 2015г. (при население от 1 256 667 по данни на Националния статистически институт.) При последните преброявания в някои от другите областни центрове са отчетени следните резултати: за Видин - 1 безстопанствено куче на 118 жители, за Велико Търново – 1 куче на 255 жители, за Пловдив – 1 куче на 1171 жители.

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ ПО РАЙОНИ 2007 – 2015 г.

№	Район	2007	2009	2011	2013	2015
1.	СРЕДЕЦ	343	37	54	48	32
2.	КРАСНО СЕЛО	556	436	484	69	85
3.	ВЪЗРАЖДАНЕ	433	231	241	87	51
4.	ОБОРИЩЕ	104	49	68	20	16
5.	СЕРДИКА	483	438	647	373	200
6.	ПОДУЯНЕ	418	325	483	365	166
7.	СЛАТИНА	450	235	530	282	127
8.	ИЗГРЕВ	250	223	178	28	25
9.	ЛОЗЕНЕЦ	79	118	179	111	60
10.	ТРИАДИЦА	761	496	314	103	74
11.	КРАСНА ПОЛЯНА	403	383	595	567	279
12.	ИЛИНДЕН	360	293	249	107	107
13.	НАДЕЖДА	432	387	257	315	164
14.	ИСКЪР	484	153	363	273	117
15.	МЛАДОСТ	724	593	375	157	140
16.	СТУДЕНТСКИ	296	247	207	132	86
17.	ВИТОША	1112	989	857	344	228
18.	ОВЧА КУПЕЛ	825	780	506	425	205
19.	ЛЮЛИН	652	651	548	531	287
20.	ВРЪБНИЦА	390	319	430	468	267
21.	НОВИ ИСКЪР	70	81	385	442	372
22.	КРЕМИКОВЦИ	715	204	388	703	199
23.	ПАНЧАРЕВО	825	722	535	532	426
24.	БАНКЯ	93	138	104	153	131

Разпределението на безстопанствените кучета по райони е до известна степен условно поради миграцията на животните. Характерно е, че в централните райони няма обособени глутници (с изключение на случаите на организирано изоставяне на кучета от съседни общини), за разлика от индустриалните зони, някои крайни квартали и районите с преобладаващо ромско население. Прави впечатление и фактът, че разпределението по квартали е неравномерно, като основната концентрация на скитащи кучета е в крайните квартали, докато в центъра на столицата броят им е трайно намаляващ. Забелязва се увеличаване на популацията на бездомните котки в почти всички райони, което е нормално на фона на намаляващата популация на безстопанствените кучета, тъй като и двата вида използват едни и същи ресурси на средата – храна, вода и подслон. Общото физическо състояние на животните е добро, като за голяма част от тях, особено в централните райони, се полагат грижи от гражданите, което е предпоставка за добър контрол върху популацията и здравния ѝ статус. Също така, по-голямата част от популацията в централните части на града (райони Средец, Оборище, части от Триадица, Лозенец и Възраждане) е съставена от застаряващи животни с много малък периметър на движение. В крайните квартали и особено райони Витоша, Панчарево, Кремиковци, Нови Искър, Овча Купел и Банкя е масова практика домашни кучета да се пускат свободно на разходка навън, което е допълнителна предпоставка за увеличаване на популацията от безстопанствени кучета.

Намаляването на бездомните кучета в сравнение с преброяването от 2013 г. се дължи на няколко фактора:

- Поддържане на високо ниво на кастрираните бездомни кучета. През 2013 г. са кастрирани 5416, през 2014 г. – 4080, а през 2015 г. – 3442 кучета в клиниката към ОП “Екоравновесие” и във ветеринарната клиника на Фондация „Четири лапи“ в гр. Банкя. По проекти за кастрация на безстопанствени котки в партньорство с частни клиники и в клиниката на Фондация „Четири лапи“ през 2013 г. са кастрирани 2169, през 2014 г. - 1746., а през 2015 г. - 2091 котки. За съжаление липсват данни за кастрираните безстопанствени животни в други клиники;
- Стартиране на кампании за безплатна кастрация на домашни животни на собственици от рискови групи. В периода 2013 – 2015 г. по данни от ОП “Екоравновесие“ са кастрирани средно по около 300 дворни кучета на година в клиниките към предприятието;
- Увеличаване на броя на осиновените кучета от общински и частни приюти през последните 3 години. По данни от ОП „Екоравновесие“ в периода 2013 – 2015 г. от приютите към предприятието са осиновени общо 1727 кучета. Като цяло прави впечатление фактът, че се забелязват все повече безпородни домашни любимци, което говори за по-отговорното отношение на жителите на столицата

към проблема. За съжаление трудно може да се изчисли точният брой на осиновените кучета през годините, тъй като има животни осиновените направо от улицата или от други приюти, както и такива, които се осиновяват в чужбина.

- Откриване на нови места в приютите – в края на 2012 г. беше открит голям общински приют в с. Горни Богров с капацитет от 840 животни, а около година по-късно беше открито и разширение към него за още близо 1000 кучета.

Намаляването на сигналите от 6136 през 2013 г. на 4815 през 2015 г. също е сигурен признак за наличието на по-малко безстопанствени кучета в София.

БРОЙ ПОЛУЧЕНИ СИГНАЛИ ПО РАЙОНИ

№	Район	2013	2014	2015
1.	СРЕДЕЦ	74	54	43
2.	КРАСНО СЕЛО	206	155	156
3.	ВЪЗРАЖДАНЕ	147	96	125
4.	ОБОРИЩЕ	68	27	45
5.	СЕРДИКА	402	303	329
6.	ПОДУЯНЕ	341	235	240
7.	СЛАТИНА	349	245	251
8.	ИЗГРЕВ	92	69	62
9.	ЛОЗЕНЕЦ	143	108	86
10.	ТРИАДИЦА	166	176	167
11.	КРАСНА ПОЛЯНА	270	203	181
12.	ИЛИНДЕН	123	105	92
13.	НАДЕЖДА	332	241	201
14.	ИСКЪР	308	284	182
15.	МЛАДОСТ	364	343	276
16.	СТУДЕНТСКИ	303	229	124
17.	ВИТОША	396	383	339
18.	ОВЧА КУПЕЛ	366	280	344
19.	ЛЮЛИН	354	265	301
20.	ВРЪБНИЦА	285	213	222
21.	НОВИ ИСКЪР	372	426	404
22.	КРЕМИКОВЦИ	341	333	345
23.	ПАНЧАРЕВО	203	238	229
24.	БАНКЯ	131	87	71

4. Препоръки

Въз основа на направеното проучване на популацията от безстопанствени кучета на територията на Столична община и във връзка с нейното намаляване, бихме могли да направим следните препоръки, които до голяма степен повтарят тези от 2013 г.:

- **Поддържане на контрол на средата.** Това включва основно редовното сметосъбиране и сметоизвозване. През изминалата година в някои от районите започна използване на нови контейнери за събиране на смет, които разполагат с механизъм, позволяващ лесно отваряне и затваряне на капака. За съжаление част от тях вече са изпочупени, а други просто се оставят отворени след събиране на сметта. С цел по-добър здравен статус на популацията трябва да се извършва редовно третиране на тревните площи срещу кърлежи и комари.
- **Контрол над домашните кучета и котки.** В тази насока препоръката ни е за продължаване на дейността по регистрацията на домашните кучета и редовно събиране на общинските такси от собствениците. Налагането на добра система за идентификация (с микрочип и медальон) ще гарантира контрол върху притока на животни от дома към улицата. С цел установяване на контрол върху размножаването на кучета и котки със собственици от рисковите групи препоръчваме предлагане на безплатна кастрация или кастрация на минимални цени за тях (чрез сътрудничество с частни ветеринарни клиники или чрез общинска структура).
- **Контрол на безстопанствените кучета и котки.** Това включва основно адекватното прилагане на мерките, заложи в гл. V от Закона за защита на животните. За постигане на високи резултати в кратки срокове и във връзка с увеличената популация на безстопанствените котки в града, трябва да се заложи на масовата кастрация не само на безстопанствените кучета, но и на котките. Организирането на преброяване на безстопанствените животни през определен период от време (поне на две години), което да отчита и броя на кастрираните, е добър начин за оценка на моментното състояние на популацията, както и на резултатите от дейността по овладяването ѝ. С цел по-доброто отчитане на обработените кучета е необходимо поставянето на унифицирана видима и трайна маркировка на всички кастрирани кучета - пластмасова марка с пореден номер и имплантиран от лявата страна на врата микрочип. Препоръчително е маркировката да е задължителна за всички, които кастрират бездомни кучета по програмата на Столична община (ОП "Екоравновесие", неправителствени организации, ветеринарни клиники).
- **Работа с гражданите и собствениците на животни компаньони.** В тази насока най-добрият подход не е забранителният, а насърчителният. Опитът сочи, че при налагането на голям брой забрани, тяхното спазване и контролиране става практически невъзможно от една страна, а от друга хората се чувстват дискриминирани. Без да забравяме, че проблемът с бездомните животни е породен най-вече от човешката безотговорност и имайки предвид, че хората не бива да бъдат санкционирани за това, че проявяват състрадание, трябва да се работи в посока на повишаване на културата на собствениците на животни

компаньони и на хората, които се грижат за животни на улицата. В този смисъл е удачно провеждането на информационни кампании, включващи разясняване на предвидените в Закона за защита на животните задължения на собствениците.

- **Усъвършенстване на системата на Столична община за регистрация на домашни кучета.** Възможността за извадки с данни относно броя на новорегистрираните кучета за всяка година ще даде възможност да бъде проследена тенденцията на увеличаване на регистрираните кучета както като обща бройка, така и процентно. Възможността за проследяване на причините за освобождаване от плащане на такса за притежаване на куче ще позволи да бъде отчетено дали има увеличаване на чипираните и кастрираните животни. Възможността за регистриране на съответната порода на всяко куче или на липсата на такава ще даде информация относно настроенята на собствениците на домашни кучета – за навлизането на нови модерни породи, от една страна, и от друга – за броя на домашните безпородни кучета, немалка част от които по правило са осиновени от приюти или от улицата.
- **Кампании за популяризиране на осиновяването на животни от улицата или от приюти.** За да има устойчиво решаване на проблема е достатъчно броят на осиновените кучета от приютите или от улицата да е по-висок от броя на изоставените или родените навън животни. За съжаление, голяма част от хората, които взимат куче за отглеждане въщи, предпочитат то да е от определена порода. Много често закупените като уж породисти животни се оказват продукт на непрофесионално развъждане и не носят всички характерни черти на породите, които би трябвало да представляват. Това допълнително увеличава риска от изоставяне на кучета на улицата. Популяризирането на отглеждане на куче не заради външния му вид ще доведе не само до увеличаване на броя на осиновените бездомни животни, но също така и ще намали търсенето на кучета, които са продукт на непрофесионално развъждане и търговия.
- **Приюти.** Общинският приют в Горни Богров е най-големият на територията на страната и неговото правилно управление е от изключително значение за Столична община. Разбирането, че приютът трябва да е отдалечено съоръжение, където се настаняват нежелани от никого животни до края на дните им, е неправилно и остаряло. Добрата приютна дейност включва както работа с настанените кучета за тяхното социализиране, така и свободен достъп на доброволци и кандидат-осиновители, за да може броят на осиновените животни да е висок и да се намали срокът на престой на кучетата в приюта, което ще доведе до намаляване на разходите за издръжка в дългосрочен план. В тази връзка препоръчваме освен кампании за осиновяване на кучета, Столична община да обърне внимание на управлението на приюта от ОП „Екоравновесие“ и да създаде възможност за по-лесен достъп на граждани до кучетата за осиновяване – чрез редовно публикуване на информация за наличните животни на сайта на ОП „Екоравновесие“ и работа през почивните дни, както и да започне прилагане на добри и работещи практики, увеличаващи осиновяванията на настанените кучета. Има нужда и от подобряване на условията за отглеждане на животните, ветеринарномедицинското им обслужване и отчетността като цяло в приюта. Препоръчваме да се инвестира в обучението и постоянното повишаване на квалификацията на служителите на ОП „Екоравновесие“ в насока усвояване на най-нови добри модели на работата с бездомни животни и

приютната дейност като цяло. При проявено желание от страна на Столична община, Фондация „Четири лапи“ има готовност да съдейства за създаване на контакти с големи приюти в други европейски столици. Добре би било Столична община да предвиди средства за създаване на условия за временно приютяване на котки и коне на територията на съществуващите приюти или за изграждане на нови помещения. Правилното управление на общинските приюти също ще спомогне за ограничаване на притока на животни от дома към улицата – при случаи на изоставени котки, кучета или коне, чиито собственици не могат да се грижат за тях или са починали.

- **Работа със съседни общини.** Макар Столична община да се опитва да прилага адекватни мерки за намаляване на броя на безстопанствените кучета на своя територия, съседните общини не полагат усилия за решаването на проблема. За голяма част от тези общини, особено разположените в непосредствена близост до София, проблемът е не толкова в липсата на средства, колкото в недостатъчния опит. От тази гледна точка би било добре Столична община да направи опит за разширяване на дейността на ОП „Екоравновесие“ и сключване на договори с общини като Елин Пелин, Божурище, Костинброд, Своге, Ботевград и т.н.
- **Пазари за животни.** Те са един от основните източници на нови кучета. Наблюденията ни сочат, че е честа практика в края на всеки пазарен ден непродадени животни да се оставят с кашонче някъде около пазара или просто да се напъдят. В тази връзка препоръчваме Столична община да забрани продажбата на кучета и котки на пазарите за животни на територията на общината.
- **Коне.** Напоследък се увеличават сигналите както за скитащи коне на територията на столицата, така и за нехуманно отношение или насилие към тези животни. Основен проблем са работните коне, които се използват за превоз на събрани вторични суровини. В повечето случаи теглените от тях транспортни средства не отговарят на никакви изисквания за безопасност и създават ежедневен риск за възникване на пътнотранспортни инциденти. Препоръчваме да се проведе кампания за регистрация на работните коне, а така също и Столична община да регистрира и въведе изисквания за теглените от конете транспортни средства или изцяло да ги забрани.

Дата: 15.01.2016 г.

Изготвили доклада:

д-р Марина Иванова,
/директор за България на фондация „Четири лапи“/

Явор Гечев,
/ръководител отдел „Комуникации“ за България към фондация „Четири лапи“/